

TOLLBODSAKEN – ÅRSRAPPORT 2024

ARBEIDSGRUPPA FOR UTVIKLING AV TOLLBODEIENDOMMEN I BREKKESTØ

(1) Fra årsmøtet 2023

Årsmøtet i Brekkestø Vel forteller oss at det fortsatt er et 2/3 flertall i foreningen til støtte for tollbodsaken. Prosentvis var resultatet i 2023 en bekreftelse av resultatet fra 2015 som lå på det samme nivået (11-23). Avstemningsresultatet ble 18 stemmer mot og 39 stemmer for denne gangen. Forankringen til et flertall blant medlemmene for tollbodsaken er således bekreftet i vedtak på årsmøtet.

Et av innleggene på årsmøtet beskrev godt hvordan gangveiene i uthavnene fungerte tidligere med grenser midt i veien/stien, om allemannsrett, og endringer som har vært opp gjennom historien. De historiske atkomstveienes og gangstienes status anses som et viktig punkt for utviklingen av prosjektet.

(2) Høringsuttalelse fra Justøy Bygdelag våren 2024

Tirsdag, 14.5.2024 skriver Lillesandsposten at Justøy Bygdelag er positiv til at Lillesand kommune lager en kulturstrategi, men savner litt mer i den om Justøy og Høvåg, samt uthavnene i kommunen.

Styret i bygdelaget skriver blant annet i uttalelsen at hovedmålet for dem må være å skape gode møteplasser, lokalt engasjement og mangfold av kulturelle opplevelser, samt vektlegging av kulturarv/historisk identitet. Om uthavnene skriver bygdelaget: det er behov for bedre tilrettelegging for besøkende i flere av uthavnene, i form av merking av veier/stier og ulike formidlingstiltak (skilting, brosjyrer etc.). I denne forbindelse er det også naturlig å nevne det lokale initiativet som er tatt for å etablere et lokalt informasjonssenter for Brekkestø uthavn, kan en lese. Høringsfristen var 1. mai 2024.

(3) Møtet med Agder Fylkeskommune den 25.8.2023 (oppklaringer i forbindelse med fordeling om prosjektstøtte)

Dette møtet ble gjennomført, fredag, 25.8.2023 med Hege Kristin Martinsen og en representant i tillegg fra kulturminneavdelingen i fylket. Til møtet var det laget nye oversiktlige dronebilder av Brekkestø som nøyaktig viste atkomstveier, stier, streder, smau, bygninger, brygger, og friarealer. Det ble rettet opp noen faktafeil i saksfremstillingen i forbindelse med søknaden om prosjektmidler fra 2023. En slik feil var eksempelvis at Brekkestø Vel i fremstillingen var benevnt: Gruppering i Brekkestø i stedet for Brekkestø Vel, og i tillegg: en gruppe fastboende i og rundt Brekkestø? Det ble særskilt understreket på møtet at vi som arbeidsgruppe var en del av Brekkestø Vel, og ikke et privat foretak.

Det ble også stilt spørsmål i saksfremstillingen om atkomst, parkering og øvrig infrastruktur. Dette var også spørsmål vi ønsket å klarlegge ovenfor fylket. Vi presiserte at det er gamle allmenninger og gangstier mellom husene i Brekkestø som må holdes i hevd, og brukes slik at det ikke fester seg et inntrykk av at disse atkomstene kun er for privat bruk. Vi viste til muligheter for parkering på parkeringsplass på Brekkestøletta (ca. 40 plasser), og på tollvesenets tomt «Sollyst» ca. 200m sør for denne (ca. 10 plasser). Det ble opplyst at Brekkekjærhaven stiller to parkeringsplasser til rådighet for HC-parkering. **Vedlegg 1. Faktafeil i sammendraget fra fylket**

Vedlegg 1.
Fordeling av prosjek

(4) Møtet med Agder Fylkeskommune den 25.8.2023 (Kultursti fra Torget via Skipsheia til Tollboden)

På møtet med fylket den 25.8.2023 var det særlig interesse knyttet til en kultursti ut til Tollboden via Torget og Skipsheia. Vi fikk flere tips og lenker til søknadsinstitusjoner i den sammenheng.

Stien fra aktivitetsplassen har blitt beskrevet på presentasjonen av prosjektplanen både på årsmøtet 2023, og på arbeidsgruppens informasjonsmøte på Brekkekjær i 2022. Det er derfor overraskende at saken tilsynelatende har kommet så uforberedt på styret i vellet på styremøtet den 14.5. Arbeidsgruppen har vært spesielt opptatt av å imøtekomme de som har vært skeptiske til økt trafikk bak butikken og videre utover mot Tollboden. Å åpne opp den gamle stien har derfor vært ansett som et godt alternativ til atkomst som har blitt vist frem og snakket om ved flere anledninger.

Dagens tursti som fører opp til Aktivitetsplassen og Utkikken, ble i sin tid brukt som drifteveg for de ansatte ved Tollboden. Tollboden ble den gang også drevet som vanlig gårdsdrift med kveg og beitemark. Jordene og beitemarkene lå lengre inne på øya. Den delen av turstien som fører opp til aktivitetsplassen og Utkikken vedlikeholdes av Brekkestø Vel, og brukes aktivt av fastboende og turister

hele året. Resten av den gamle driftevegen fra aktivitetsplassen ned til Tollboden er i dag gjengrodd og vanskelig tilgjengelig. Men sporene er der fremdeles. I arbeidet med å rydde og tilrettelegge for en rimelig god gangsti, er det nødvendig å fare varsomt fram både i selve arbeidet med rydding, med kulting og utforming. Det er i denne sammenheng tatt kontakt med rørlegger og entreprenør, Olav Skuggevik, og den vedlagte kostnadsanalysen er basert på hans tilbud datert 26.10.2023. Adkomst for anleggsmaskiner vil skje langs den allerede opparbeidede traseen i samråd med naboer. Arbeidet vil foregå etter sommersesongen tilsvarende da aktivitetsplassen ble anlagt i 2011.

Det ryddes trase på ca. 2 m bredde fra lekeplassen ned mot Tollboden avhengig av lende. Øvre del av trase lages med grusbelagt dekke i ca. 1,3 m bredde i naturlig trasé mellom fjellformasjonene. Bakken ned mot Tollboden renskes og ny trase anlegges i kombinasjon av trapper og gangbane i støpt naturlig og egnet stein fra nærområdet. Det er ønskelig å etablere smijerns rekkverk ved trappen ned mot Tollboden.

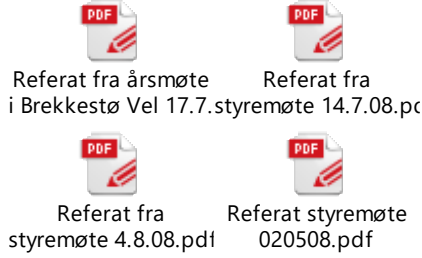

Arbeidet med å anlegge en gangsti som går videre fra lekeplassen og ned til Tollboden deles i 2 faser. Fase 1: fra lekeplassen ned til der trappe traseen begynner. Fase 2: bakke med trappeløsning i naturstein. Her ønskes smijerns rekkverk. Gangstien fra Brekkekstø til aktivitetsplassen er universell tilgjengelig mens publikum med behov for hjelpemidler som rullestol, vil ikke ha atkomstmulighet den siste kneika ned mot Tollboden. Pr. i dag kan besøkende nå Tollboden via gangstien som går fra Brekkekstø inn bak den ytterste husrekka ned mot havna. Tilrettelegging for universell tilgjengelighet i dette området vil bli behandlet sammen med byggemelding for gjenreising av Tollbodens driftsbygninger og i samråd med berørte naboer og faller utenfor denne søknaden som kun gjelder turstien fra aktivitetsplassen og ned til Tollboden. Denne søknaden omhandler fase 1. I søknadsbeløpet er det ikke medregnet mva.

Kulturstien ligger på Tolldirektoratets eiendom og åpning av stien blir utført med Tolldirektoratets samtykke.

Vi kan ikke se at det er nødvendig med et årsmøtevedtak for tiltak på Tolldirektoratets grunn så lenge vellets økonomi ikke blir berørt. Vellet har for øvrig lang tradisjon med å vedlikeholde Utkikken siden 1980-tallet, som også er eiet av Tolldirektoratet. Vedlikeholdet på Utkikken blir belastet vellets økonomi og da er det riktig at dette blir vedtatt av årsmøtet, mener vi.

Arbeidsgruppen forventer at styret følger opp tildelingen tilskudd til mindre kulturminnetiltak kr. 70 000,- fra fylket slik at midlene kommer på prosjektkontoen som tidligere er opprettet til formålet.

<p>Som relevant sammenligning: da aktivitetsplassen ble planlagt, jfr. styreferater fra 2008 kan merke seg at det var samme entreprenør den gang i 2008 som utførte arbeidet, og som er inne i bildet i 2024. Det er samme type arbeid som er planlagt i 2024. Det var ingen innsigelser i 2008 - 2011. Tvert imot var det samstemt enighet i Brekkestø Vel og hos naboer om at dette var et godt tiltak. Denne gangen har vi derimot fått delfinansiering fra fylket. I 2008-2011 ble tiltaket belastet vellets budsjett.</p>	 <p>Referat fra årsmøte i Brekkestø Vel 17.7.styremøte 14.7.08.pc</p> <p>Referat fra styremøte 4.8.08.pdf</p> <p>Referat styremøte 020508.pdf</p>
--	---

Vedlegg 2 og 3: Tildelingsbrev fra fylket datert 10.4.2024. Tilbud og kostnadsoversikt fra rørlegger Olaf Skuggevik.

Vedlegg 2.

Vedlegg 3.

Tildelingsbrev kr. 70Kostnadsoversikt ku

(5) Kurs i besøksforvaltning 2024

På det samme møtet anbefalte fylket å legge til rette for et kurs i besøksforvaltning slik at innbyggere, grunneiere og bygdelag blir i stand til å ta en mer aktiv rolle i besøk til Brekkestøområdet. Målsettingen er å skaffe seg redskaper som kan målbare verdier, ønsker og behov. Pilotprosjektet utvikler således et verktøy for praktisk besøksforvaltning på bygdenivå. Kurset går over fire kvelder. Tre kursdager ble avviklet i april, mai og juni. Det blir en 4. kurskveld, trolig etter sommerferien. Kurset går i regi av Justøy Bygdelag i samarbeid med Agder fylke.

(6) Mulighetsstudien og rapport om bruk av tildelt økonomisk støtte fra fylket fra perioden 25.10.2021 – 31.12.2023

Dersom en ser på hva som er utredet i forhold til hva som er omsøkt, er vår vurdering at vi er kommet tilnærmet i mål i arbeidet med mulighetsstudien så langt. I prosessen underveis har det naturlig nok oppstått utfordringer og endringer som er løst underveis, eller må løses fremover. Eksempler på slike forhold er listet opp nedenfor:

- 1) Skrive rapport og levere regnskap fra mulighetsstudien innen 31.12.2023. Rapport og regnskap ble sendt fylket den 6.12.2023.
- 2) Justere opp prosjektbeskrivelsen (for 3. gang), og tegninger i henhold til signalene fra fylket og kommunen. Utført i mai 2024.
- 3) Etablere venneforening. Det vil kunne skje dersom Tolldirektoratet gir fullmakt.
- 4) Etablere stiftelse. I henhold til signaler fra Tolldirektoratet, først gitt på møtet med dem i Oslo, den 5.12.2022, vil dette være et hovedkrav for å kunne gi fullmakt.

- 5) Utbedre atkomsten til Tollboden via Skipsheia. Se ovenfor i kapittel 4.
- 6) Kontakte VAR-enheten i kommunen vedr. tilkoblingsmuligheter. Dette er utført. Alt ligger til rette for tilkopling av vann og avløp i indre havn. Det er god kapasitet på infrastrukturen.
- 7) Søke om økonomisk støtte til prosjektet. Det blir trolig mulig høsten 2024.
- 8) Forberede kurs i besøksforvaltning. Dette er i skrivende stund i gang i regi av Justøy Bygdelag
- 9) Når stiftelse er etablert blir saken tatt bort fra Brekkestø Vel, og arbeidsgruppen kan derfor nedlegges. Dette halvåret har arbeidsgruppa purret på Tolldirektoratet 3 ganger. Siste gang den 26.4.2024. Det ble opplyst derfra at det arbeides med saken, og at vi vil få et snarlig svar. Det vil ikke bli purret på saken før etter sommerferien igjen. Inntil videre bør arbeidet med saken skje i regi av velforeningen og arbeidsgruppa.

Vedlegg 4: Rapport av 6.12.2023 til Agder Fylkeskommune med deres referanse 21/18961-2

Vedlegg 4. Rapport
av 6.12.2023 vedr. m

(7) Forhåndskonferanse med Lillesand kommune den 19.9.2023

Arbeidsgruppa ønsket høsten 2023 et møte i forhold til videre framdrift i saken og en kommende søknad (sitat) som bakgrunn. Vi ba således om forhåndskonferanse til vårt prosjekt som var: Gjenoppbygging av driftsbygning og båthus på Tollvesenets eiendom i Brekkestø. Til stede fra arbeidsgruppen var Aud Landstad, Inger Lise Syversen og Olaf T. Tønnessen. Til stede fra fylket var Elin Finne, og fra kommunen Mariann Norby og Jorunn Thomassen.

Hensikten med møtet var å avklare hva som må dokumenteres, og hva som kreves ved en eventuell byggesøknad senere. I oppsummeringen av møtet sier byggesaksavdelingen følgende:

Tiltaket er først og fremst avhengig av dispensasjon fra fredningsbestemmelsene. Tiltakshaverne må derfor først innhente fullmakt fra Tolldirektoratet som eier av GBR 6/25 og 6/26 til tiltaket.

Det kan så søkes om dispensasjon fra kulturminneloven til Agder fylkeskommune v/kulturminnevern.

Før kulturminnevernseksjonen behandler søknaden etter kulturminneloven, vil disse ta kontakt med Lillesand kommune v/byggesak for å se til at alle forhold som kreves løst i en byggesøknad er avklart (som bl.a. tekniske krav). Dette for at det ikke skal dukke opp ting i byggesøknaden som vil være i strid med vedtak etter kulturminneloven. Søknad etter plan- og bygningsloven kan innsendes når et eventuelt positivt vedtak etter kulturminneloven foreligger

Det kan også bes om et nytt møte med byggesak dersom det skulle være behov for det når det eventuelt blir aktuelt med en byggesøknad. Om detaljene fra møtet henvises til referatet datert 21.9.2023 ved Jorunn Thomassen. **Se vedlegg 5.**

Vedlegg 5. Referat
fra forhåndskonferansen

(8) Tolldirektoratet på orienteringsmøte i Lillesand kommune, i oktober 2023

På et møte Lillesand kommune ved byggesaksavdelingen og med ordføreren til stede var tilbakemeldingen til oss at møtet med Tolldirektoratet var svært positivt. Det var to representanter som møtte i Lillesand. Det var Stian Solsem Seterholtet og Bjørn Harald Kristiansen (avdelingsdirektøren Semming Bråthen var blitt forhindret i å møte).

Ordfører Holmer-Hoven hadde informert om status i prosjektet og Arbeidsgruppas møte med administrasjonen tidligere, den 19.9.2023. Han hadde i tillegg opplyst om kommunens og politikernes positive holdning til prosjektet. Før møte med direktoratet hadde han hatt møte med gruppelederne i alle de politiske partiene, der han hadde informert om status i prosjektet. Alle partiene hadde vært positive.

Det var to krav direktoratet ville ha inn i en avtale: 1: Det skal være en stiftelse som søker om å gjenreise bygningene. 2: Før spadens setter jorda skal finansiering være på plass.

De hadde en bekymring på sikt. De var trygg på at Arbeidsgruppen som nå hadde hånd om prosjektet ville kunne følge opp prosjektet i noen år fremover, men var bekymret for fremtiden med hensyn til vedlikehold. Til dette hadde Holmer-Hoven fortalt om hvordan både Meta Hansen Huset og Saltholmen fyr blir håndtert.

De fortalte at prosessen videre var: at de vil komme med en positiv anbefaling til sin sjef som igjen må ta saken opp med Finansdepartementet. De gav de uttrykk for ville skje raskt. Dette ville innebære at vi ville få en avtale med de to nevnte kravene som en del av avtalen. Til slutt: Det opplyses om at stemningen i møtet var godt: at ordføreren var trygg på et saken nå gikk igjennom.

(9) Veiledning fra fylket om hva som kreves til utforming av bygningene

Våren 2023 sendte vi en søknad til fylket om de kunne behandle dispensasjon fra kulturminneloven forutsatt av vi fikk fullmakt fra Tolldirektoratet senere? Det kunne de ikke, men de ga likevel en vurdering av det omsøkte tiltaket. I brevet konkluderte de med at de ville kunne gi en tillatelse til tilbakeføring av bygningene, forutsatt at eksteriøret blir en tilbakeføring på dokumentert grunnlag basert på foto, og andre historiske kilder, m.m.

Videre: for at fylket skal kunne behandle søknaden om dispensasjon må den suppleres med:

- Fullmakt fra eier. Alternativt kan Tolldirektoratet sende søknaden, men Brekkestø Vel kan utarbeide grunnlagsmaterialet til søknaden
- Eksteriørtegninger må revideres slik at fasadene blir en tilbakeføring på dokumentert grunnlag. Foto og andre kilder som brukes som utgangspunkt, må vedlegges
- Målsatte oppmålingstegninger av låvens fotavtrykk
- Redegjørelse for bygningshistorisk utvikling og hvilken periode/tilstand bygningene tilbakeføres til
- Redegjørelse for bygningens høyder
- Detaljtegninger av overgang tak/vegg, vindu/vegg, mur/fasade og tømmer/kledning i fasade, samt detaljering gavl (vindskier)
- Skisser og beskrivelser av «gulv på grunn», plassering av ny bygning (låve) og ringmur i forhold til eksisterende grunnmur. Trykkbelastning fra nybygget og hvordan fasader og ringmur på nybygget forholder seg til eksisterende grunnmur.
- Tilstandsrapport av grunnmur. Beskrivelse og istandsetting og forsterkning av muren (er utarbeidet av tradisjonshåndverker Eystein Greibrokk).
- Beskrivelser av detaljer, materialbruk, form, utforming, proporsjoner og størrelse på låvebro.
- Redegjørelse for vei, vann og avløp og eventuelt andre inngrep i det fredede området. Deriblant hvilke inngrep anlegg/byggearbeider vil få for de fredede omgivelsene til bygningene.

Se for øvrig vedlegg 6 (skriv av 29.6.2023, deres referanse: 23/12998-5.

Vedlegg 6.
Tilbakemelding om:

(10). Tredje gangs justering av prosjektplanen. Basert på signaler fra eier og spesielt fylket jfr. tilbakemelding på søknad om dispensasjon etter kulturminneloven fra 29.6.2023, punkt 9 ovenfor

Vedlegg 7: Prosjektplanen pr. juni 2024 (Foreløpig kun tegninger)

Vedlegg 7.
Tollboden - tegning

Kommunikasjonen i arbeidsgruppen har i det vesentlige foregått via epost og tlf. De møtene som har vært er i forbindelse med fylket og kommunen som nevnt ovenfor. Det var et internt møte i februar 2023 hvor vi møtte arkitekt, Ole Dolva (oppjustering av prosjektbeskrivelsen og tegninger).

Brekkestø, 10.6.2024

Olaf T. Tønnessen
Arbeidsgruppa